

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind controlul constituționalității unor prevederi
din Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 "Cu privire
la asigurarea obligatorie de asistență medicală"

Nr.2 din 28.01.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.16-18/6 din 18.02.1999

* * *

* M.O. nr. 38-39 din 30.04.1998, art. 280.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător-raportor

cu participarea grefierului Aliona Balaban, deputatului în Parlament Ion Răzlog, unul din autorii sesizărilor, în lipsa reprezentantului Parlamentului legal citat, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 "Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală".

Temei pentru examinarea dosarului au servit sesizările deputaților în Parlament Ion Răzlog și Vasile Șoimaru, depuse la 19 mai 1998, în conformitate cu articolele 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 23 iunie 1998, ambele sesizări au fost acceptate pentru examinare în fond și conexe într-un singur dosar.

Având în vedere materialele dosarului, punctele de vedere solicitate Parlamentului, Guvernului, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Sănătății, Sindicatului "Sănătatea" din Republica Moldova, Companiei de Asigurări pe Acțiuni "ASITO", Asociației Medicale din Republica Moldova, cadrul legal intern, convențiile internaționale în domeniu, la care Republica Moldova este parte, audiind informația judecătorului-raportor,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

La 27 februarie 1998 Parlamentul a adoptat Legea nr. 1585-XIII "Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală". Potrivit art. 4 alin. (5) din aceasta, "în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, asigurător este Compania Națională de Asigurări în Medicină și agențiile ei teritoriale". Potrivit art. 10 alin. (2) lit. a) din Lege, "asiguratul este obligat să încheie contract de asigurare obligatorie de asistență medicală cu agenția teritorială a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină". Articolele 12, 15, 16, 19 alin. (1), 22 lit. e) și d) din Legea menționată determină statutul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, drepturile, obligațiile, modul de impozitare, procedura de formare a fondurilor asigurărilor obligatorii de asistență medicală și pune în sarcina Guvernului asigurarea activității Companiei nominalizate.

În opinia autorilor sesizărilor, investirea unei organizații de stat - Compania Națională de Asigurări în Medicină și a agențiilor ei teritoriale, cu drepturi și obligații exclusive în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală și omiterea din sistem a societăților private de asigurări contravine art. 9 alin. (3) din Constituție,

potrivit căruia piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei, și art. 126 alin. (2) lit.b) din Constituție, care prevede că statul trebuie să asigure libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție. De aceea ei insistă asupra controlului constituționalității prevederilor Legii.

Înainte de a se pronunța asupra constituționalității art. 4 alin.(5), art. 10 alin.(2) lit.a), art.12, art.15, art.16, art.19 alin.(1), art.22 lit.d) și e) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală nr.1585-XIII din 27 februarie 1998, Curtea Constituțională consideră necesar să precizeze că raporturile de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru acordarea unui volum stabilit de stat de asistență medicală constituie obiectul reglementărilor legale în ansamblu. Așadar, Legea reglementează probleme ale ocrotirii sănătății cetățenilor, care sînt probleme de drept.

Analizînd argumentele expuse, Curtea Constituțională examinează constituționalitatea prevederilor contestate ale Legii atît prin prisma art.9 și 126 alin.(2) lit.b) din Constituție, care se referă la egalitatea formelor de proprietate și protecția concurenței loiale de către stat, cît și prin prisma principiilor consfințite în Constituție privind drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor și îndatoririle cetățenilor față de stat.

De menționat că reglementarea constituțională a art.36 privind dreptul la ocrotirea sănătății valorifică prevederile actelor internaționale în materie de ocrotire a sănătății.

Astfel, potrivit art.25 paragraf.1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului orice persoană are dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale.

Pactul internațional relativ la drepturile economice, sociale și culturale recunoaște în art. 9 dreptul pe care îl are orice persoană la asigurări sociale, iar în art.12 indică dreptul persoanei "de a se bucura de cea mai bună sănătate fizică și mintală pe care o poate atinge". Pentru a garanta realizarea acestui drept, Pactul enunță unele obligațiuni ale statelor-părți, inclusiv "crearea de condiții care să asigure tuturor servicii medicale și un ajutor medical în caz de boală". Deci individul își poate exercita dreptul la ocrotirea sănătății numai în cazul în care statul asigură condițiile materiale și formale necesare.

Avînd în vedere prevederile art.36 din Constituție, autorității legislative i-a revenit sarcina de a reglementa prin lege organică asigurarea minimumului de asistență medicală gratuită, asigurările sociale, alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mintale. Prin lege organică se reglementează, de asemenea, structura sistemului național de ocrotire a sănătății și mijloacele de protecție a sănătății fizice și mintale a persoanei.

Potrivit cadrului legal, dreptul la ocrotirea sănătății, ca unul dintre drepturile fundamentale ale omului, este asigurat prin păstrarea fondului genetic al țării, prin crearea de condiții de viață și muncă, prin garantarea unei asistențe medicale calificate, acordate în corespundere cu exigențele medicinei moderne, precum și prin apărarea juridică împotriva prejudiciilor cauzate sănătății.

Astfel, se poate concluziona că ocrotirea sănătății populației Republicii Moldova constituie un interes public deosebit, care impune crearea unor structuri statale cu obligații legale în acest domeniu de importanță vitală. Cu atît mai mult cu cît, potrivit Constituției, anume statul, prin intermediul autorităților sale publice, este garantul acestui drept constituțional al cetățenilor (art. 36 alin. (1). El stabilește și asigură acordarea unui minim gratuit de asistență medicală (art. 36 alin. (2)).

O formă de administrare a sistemului de ocrotire a sănătății în Republica Moldova o constituie contractele de asigurare de asistență medicală.

Curtea relevă că stabilirea prin lege drept asigurător în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală a Companiei Naționale de

Asigurări în Medicină și a agențiilor ei teritoriale, care, potrivit statutului său, este o organizație de stat, autonomă, nonprofit, nu constituie o favorizare sau o discriminare a agenților economici în funcție de forma de proprietate, ci o măsură de protecție, orientată spre asigurarea de către stat a dreptului cetățenilor la ocrotirea sănătății.

Totodată, Curtea Constituțională apreciază că edificarea statului de drept presupune liberalizarea economiei de piață, protejarea proprietății private și asigurarea egalității șanselor. În acest sens statul poate să autorizeze, în condițiile legii, persoane juridice private cu prerogative de putere publică (în cazul examinat - cu dreptul de a executa asigurări medicale obligatorii sau facultative) pentru realizarea acestui obiectiv, cu condiția ca administrația publică să exercite controlul asupra modului de îndeplinire a prerogativelor acordate. Responsabilitatea pentru asigurarea dreptului cetățenilor la ocrotirea sănătății, garantat de Constituție, revine, în ultimă instanță, autorităților de stat.

În opinia autorilor sesizării, neabilitarea prin lege a altor societăți private de asigurări cu dreptul de a realiza asigurarea obligatorie de asistență medicală constituie o încălcare a principiilor constituționale stabilite în art. 9 și art. 126 alin. (2) lit.b).

Curtea nu poate reține aceste argumente invocate de autorii sesizărilor. Potrivit atribuțiilor sale, Curtea Constituțională este competentă să se pronunțe doar asupra compatibilității dispozițiilor actelor legislative în vigoare, dar nu și asupra celor ce nu au fost adoptate sau au fost omise în procesul legiferării. Curtea nu poate impune legiuitorului o anumită concepție legislativă și nu poate substitui legiuitorul, completând prevederile instituite cu altele noi. Pentru aceste considerente obiecția de neconstituționalitate prin omisiune este inacceptabilă.

Pentru motivele arătate, în temeiul art. 140 alin. (2) din Constituție, art. 1 alin. (3), art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Recunoaște constituționale prevederile art. 4 alin. (5), art. 10 alin. (2) lit.a), art. 12, art. 15, art. 16, art. 19 alin. (1), art. 22 lit.d) și e) din Legea nr. 1585-XIII din 27 februarie 1998 "Cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală".

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE CURȚII
CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 28 ianuarie 1999.
Nr. 2.